

Forventningsnotat

Det vil bli en presentasjon av arbeidet med planen, med særlig fokus på kapittel om arealutfordringer.

I møtet ønsker vi tilbakemelding på utkast til retningslinjer.

Innrotetekst

Reindriftsloven legger opp til at den samiske reindriften skal ta utgangspunkt i samisk kultur, tradisjon og sedvane. Videre legger loven opp til at reindriften skal ha vitalitet og livskraft over tid, og at dette skal oppnås ved å ha en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Vi har tidligere i planen omtalt de tre bærekraftmålene og deres innbyrdes sammenheng.

I Meld. St 32 (2016-2017) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter legger regjeringen vekt på at målene står i innbyrdes sammenheng. Økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet til å ivareta og utvikle kulturell bærekraft. Videre poengteres det at en formålstjenlig bruk av de ulike årstidsbeitene er en forutsetning for en økologisk bærekraftig reindrift.

For reindriften i Troms vil hovedsakelig vinterbeite være minimumsbeite, altså det årstidsbeitet som regulerer det øvre reintallet for de ulike distriktene. Vår gjennomgang viser at selv om det har vært en økning i reintallet de senere år, og omtrent halvparten av distriktene lokalisert innenfor Troms reinbeiteområde nå ligger opp mot det øvre reintallet, har man ikke sett en liknende økning i kjøttproduksjonene. Det vil si at den økonomiske bærekraften i Troms ikke har blitt bedre selv om reintallet er mer i tråd med det fastsatte.

Årlig uttak av slaktedyr (kjøttproduksjon) er en beslutning den enkelte reieneier tar med utgangspunkt i kalvetilgangen, tap av dyr og hvor mange dyr reieneier beholder til livdyr. En faktor som i stor grad påvirker denne beslutningen er rovvilttrykket i det samiske reinbeiteområdet, og tap av rein til fredet rovvilt og ørn. For hvert dyr som blir slaktet i Troms tapes det tre dyr til rovdyr. Det vil si at rovvilttrykket reinbeitedistriktene i Troms opplever er med på å begrense og stagnere deres økonomiske inntjening fra kjøttproduksjon. Det er en nasjonal målsetning at Norge skal ha rovvilt i norsk natur, og i planer etter plan- og bygningsloven har man ikke et handlingsrom i forhold til rovviltforvaltning.

Derimot ligger det verktøy i plan- og bygningsloven som kan bli brukt til å bidra til at reindriften har tilgang på de arealer som er nødvendig for økt produksjon og lønnsomhet. Ved å benytte seg av dette handlingsrommet ønsker den regionale planen å bidra til en positiv endring i den økonomiske bærekraften til reindriftsnæringen i Troms, og i forlengelse en bedre ivaretagelse av alle tre bærekraftmålene.

Kalvetilgang og tap av dyr er faktorer som, i tillegg til rovvilt, blir påvirket av eksterne forstyrrelser, bedekningsgrad og beitetilgang.

Det samiske reindriftsåret begynner når kalvene blir født på vårparten, og vårbeitene og kalvingsområdet har størst innvirkning på tilveksten i en reinflokk. Derfor er områder som blir tidlig bart og har tidlig spiring (rahttá) særlig viktig etter vintersesongen. Reinsdyrenes kondisjon vil være relativt dårlig etter vinteren, og gode vårbeiter og kalvingsområder er avgjørende for en vellykket kalving. Gode vårbeiter vil føre til at simlene fort kan bygge opp kondisjonen og være i bedre stand til å ivareta en kalv. I tillegg til at vårbeite- kalvingsområder bør ha gode beiter og et lavt rovvilttrykk bør

disse områdene også ha minimalt med eksterne forstyrrelser for å gi simlen optimal sjanse til å få fram en levedyktig kalv. Dette både for å minimere energibruk på unødvendig forflytning og for å øke sjansen for god og hurtig preging (kobling) mellom simle og kalv for å unngå at simlen forlater kalven. Kalv og simle er derfor avhengig av å unngå flykt og lengere forflytninger i terrenget.

For en mest formålstjenlig bruk av tilgjengelig beiteareal til rett sesong er reindriften avhengig av funksjonelle flyttleier, som enten binder sammen ulike sesongbeiter eller geografisk adskilte områder innen samme sesongbeite. Flyttleiene blir i stor grad bestemt av terreng, værforhold, fjellformasjoner, daler og elver, i tillegg til allerede eksisterende ekstern aktivitet/utbygging. I Troms vil terreng og eksisterende infrastruktur være to meget begrensende faktorer ved eventuell omlegging av eksisterende flyttlei. Reindriften forventes i tillegg å være tilpasningsdyktige, og funksjonelle flyttleier er en essensiell del av mulighetsrommet næringen har for å være fleksibel. Samtidig vet man at det fram mot 2100 forventes en økning i temperatur, der den økningen vil være størst om vinteren og minst om sommeren. Denne temperaturøkningen vil ha store konsekvenser for reindriftnæringen og dens bruk av beiteareal, og fordre ytterligere fleksibilitet i bruk av beiteareal. Derfor anser vi at ivaretagelse av eksisterende og funksjonelle flyttleier for muliggjøring av en fortsatt optimal utmarksbeitebruk som særs viktig.

I brunstperioden er det viktig at reinflokken holder seg innenfor et avgrenset område som gir gode beiter. Dette for at bukkene klarer å holde kontroll på små simleflokker og bedekket flest mulig av dem. Gode høstbeiter vil også sørge for at simlene er i best mulig kondisjon før drektighetsperioden. Videre er det viktig med minimalt av eksterne forstyrrelser innenfor parringsområdet, dette for å oppnå størst mulig bedekningsandel på simlene. Under denne perioden legges grunnlaget for flokkens tilvekst, og dermed premisen for reineierens slakteuttak kommende år. Dermed kan inngrep og ekstern uro på parringsområder ha innvirkning tilveksten i en reinflokk og dermed på økonomien i reindriften.

Som tidligere omtalt har det blitt konstatert at rundt halvparten av arealsakene i Troms påvirker flyttleier, vårbeiter og kalvingsområder. Videre har det blitt vist at Troms er det reinbeiteområde med størst andel kalvingsområder/tidlig vårbeite innen 1 km fra bygninger og infrastruktur og størst andel flyttleier innen 500 m fra bygninger og infrastruktur. En videreføring av denne trenden er ikke i tråd med et langsiktig perspektiv der målet er å opprettholde en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift i Troms.

Retningslinjer for Regional plan for reindrift Troms 20xx - 20xx

§ 1 Generelt

§ 1.1 Formål med planen

Hovedformålet med planen er å komme frem til en langsiktig og helhetlig plan for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i Troms, der reindriften arealer og næringens utviklingsbehov med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane sikres, samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser. Direkte fra planprogrammet.

§ 1.2 Virkninger av planen

Regionale retningslinjer utarbeides for å ivareta nasjonale og regionale hensyn og interesser. Regionale retningslinjer skal legges til grunn for kommunal samfunns- og arealplanlegging.

Regionale retningslinjer for arealbruk er et egnet virkemiddel for sikring av reindriften funksjonsområder. En regional plan med retningslinjer for arealbruk vil ha den virkning ovenfor kommunal planlegging at den skal legges til grunn for kommunal planlegging og gi grunnlag for innsigelse til kommunale arealplaner.

Tidligere godkjente og gjeldende reguleringsplaner gjelder fortsatt. Vedtatte kommune(del)planer gjelder inntil neste kommuneplanrevisjon. Rettslig bindende arealbruk blir fastlagt i kommunal arealplanlegging etter plan- og bygningsloven.

§ 1.3 Videre planlegging og saksbehandling

Regional plan skal legges til grunn ved rullering av kommuneplanene. Føringer i Regional plan for reindrift Troms skal vektlegges i vurdering av dispensasjonssøknader etter plan- og bygningsloven og andre relevante lover.

All videre planlegging i området skal skje med gode kommunikasjonsrutiner og samråd med alle berørte reinbeitedistrikt/samebyer.

§ 2 Felles retningslinjer for planområdet

§ 2.1 Regionalt viktige reindriftshensyn

I Regional plan for reindrift Troms er regionalt viktige reindriftshensyn definert til å være:

Tidlig vårbeite og kalvingsområder (Tittel på kartlag: «Reindrift – Årstidsbeiter - Vårbeite»)

Flyttleier (Tittel på kartlag: «Reindrift – Flyttleier»)

Parringsland/høstbeite (Tittel på kartlag: «Reindrift – Årstidsbeiter - Høstbeite»)

Disse områdene og deres avgrensning fremkommer i de tre nevnte kartlagene som er en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK), og kommunene skal benytte seg av disse offentlig tilgjengelige kartlagene.

§ 2.2 Hensynssone reindrift

I forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel skal kommunene vise regionalt viktige reindriftshensyn som «hensynssone reindrift» jamfør pbl § 11-8, 2. ledd bokstav c.